

Albert Schweitzer ziekenhuis

Duurzaamheidsjaarverslag 2023

Ten behoeve van de milieu thermometer

Mirjam van Gent en Willem Blaak
16-9-2024

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Wat hebben we gerealiseerd?	3
Milieuwet en regelgeving	4
Milieuvergunningen	4
Klachten	4
Milieu-inspecties	4
Wettelijke rapportageverplichtingen.....	4
Gegevens uit Milieu Barometer	5
Situatie 2023	5
Voorgaande jaren.....	7
CO ₂ -uitstoot	7
Gasverbruik.....	8
Elektriciteitsverbruik.....	9
Warmte.....	9
Bedrijfsafval	10
Gevaarlijk afval	12
Vergelijking afvalstroom met andere ziekenhuizen	13
Wat zijn de plannen voor 2024 en verder?	14

Inleiding

Voor u ligt het duurzaamheidsverslag van het Albert Schweitzer ziekenhuis over 2023. In dit verslag rapporteren we over onze duurzaamheidsinitiatieven/ambities, verbruiksgegevens en afval.

Voor de bedrijfsvoering van ons ziekenhuis is veel energie nodig en gebruiken we de meest uiteenlopende (medische) artikelen. De energie hebben we bijvoorbeeld nodig voor het koelen en verwarmen van de gebouwen, apparatuur, maar ook al het transport tussen de locaties. We gebruiken hiervoor elektriciteit, gas en diesel. Het gebruik van de (medische) artikelen in allerlei processen zorgt ook voor afval.

De zorgsector heeft invloed op klimaatverandering en milieuverontreiniging. Tegelijkertijd leiden klimaatverandering en milieuverontreiniging tot steeds méér en andersoortige zorgvragen, zoals een toename van infectieziekten, hittestress, allergieën, longaandoeningen en neurologische ziekten. Dat is een paradox; de zorgsector heeft als doel dit te doorbreken. Verduurzaming van zorg is dus nodig en betekent dat er, met inachtneming van wet- en regelgeving, ingezet wordt op zorg met de laagst mogelijke impact op klimaat, milieu en leefomgeving. Belangrijk hierbij is dat verduurzaming van zorg niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van zorg en/of de kwaliteit van leven van een patiënt (bron: Green Deal Samen werken aan duurzame zorg).

Duurzaamheid is dan ook essentieel voor ons ziekenhuis vanwege:

- Gezondheidsvoordelen: Een duurzaam ziekenhuis draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Dit komt de gezondheid van patiënten, personeel en de gemeenschap ten goede.
- Milieubewustzijn: Het verminderen van de ecologisch impact draagt bij aan een gezondere planeet en toekomstige generaties.

De gezonde patiënt; de gezonde professional; en de gezonde organisatie zijn de drie pijlers van onze strategie (2022-2026).

In de hele maatschappij ligt steeds meer de focus op energiebesparing, de overstap op alternatieve energiebronnen, het scheiden en verminderen van afvalstromen. Als ziekenhuis willen we hier natuurlijk ook aan bijdragen. Om onze prestaties te meten, houden we de Milieu Barometer bij. Hierin staan de gebruiksgegevens van ons ziekenhuis.

Wat hebben we gerealiseerd?

Voor de periode 2021-2023 waren verschillende doelen benoemd op het gebied van energieverbruik en afval. Dit waren de volgende:

- Oprichten van green teams
- Opstellen van een routekaart voor CO₂-reductie
- Inkopen van groene stroom
- Zomernachtkoeling: in warme zomers de koele buitenlucht (van de nacht) naar binnen halen voor de koeling van locatie Sliedrecht
- Nachtstand luchtbehandeling OK voor energiereductie
- Toepassen van energiezuinige verlichting
- Aanbrengen van isolatie van cv- en stoomleidingen, om te voorkomen dat er veel warmte verdwijnt
- Scheiden van afval en inzamelen van specifiek afval (bijvoorbeeld bluewrap. Dit is het verpakkingsmateriaal voor re-usable hulpmiddelen)
- Introductie van plaszakken voor het opvangen van contrastvloeistoffen
- Inzameltonnen voor medicatie
- Het meten van de voedselverliezen
- In het Inkoopbeleid zijn duurzaamheidsdoelen opgenomen

Met elkaar hebben we gewerkt aan bovenstaande doelen. We kunnen melden dat de meeste doelen zijn behaald. De uitdaging ligt bij het aansturen van de green teams en het inzamelen van het afval.

- Green teams: Nog onvoldoende is gedefinieerd wat de verantwoordelijkheden en taken zijn van de green teams. In de huidige situatie wordt door elk green team 'het wiel uitgevonden'. Noodzakelijk dat hier structuur in wordt aangebracht en dat er consistentie is in de activiteiten van de green teams.
- Afval: Op de kantoorafdelingen en poliklinieken zijn er bakken geplaatst voor restafval, pmd (plastic, metaal en drinkkarton) afval en gft (groente, fruit en tuin) afval. We zien dat in het pmd restafval en in de restafval pmd wordt gegooid. Dat gaat nog niet goed, terwijl bij elke bak een instructie staat welke soorten afval in deze bak behoren te komen. Het scheiden van afval en het gooien in de juiste bak vraagt om bewustzijn en discipline.

Milieuwet en regelgeving

Milieuvergunningen

Het Albert Schweitzer ziekenhuis heeft geen Milieuvergunning. In 2023 viel het ASz als type B-inrichting onder het Activiteitenbesluit. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden welke het Activiteitenbesluit vervangt.

Klachten

Er zijn geen klachten ontvangen.

Milieu-inspecties

Er is een milieu-inspectie geweest. Op locatie Dordrecht zijn geen overtredingen geconstateerd.

Wettelijke rapportageverplichtingen

De informatieplicht is ingediend via de RVO-site. Voor de uitvoering Onderzoeksplicht is uitstel aangevraagd en ontvangen. Deze is in juli 2024 afgerond en ingediend bij de RVO. Voor de EED-audit is vrijstelling gevraagd door aan te geven dat het ASz een Milieuthermometer zorg certificaat heeft. Daarnaast is gestart met de updates van de CO₂ routekaart deze dateert uit 2021 en moet worden herijkt. Deze zal daarna worden ingediend bij EVZ.

Gegevens uit Milieu Barometer

Situatie 2023

In dit hoofdstuk zijn de gegevens uit de Milieu Barometer opgenomen. Deze gegevens betreffen de vier locaties van het ASz. Dit zijn de locaties Dordwijk, Zwijndrecht, Amigo's en Sliedrecht.

- Locatie Dordwijk: betreft de hoofdlocatie. Op deze locatie wordt alle kritische, complexe en langdurige zorg verleend. Op deze locatie zijn ook poliklinieken aanwezig.
- Locatie Zwijndrecht: bestaat uit een gedeelte poliklinieken, een behandelcentrum voor planbare ingrepen en afdeling kort verblijf.
- Locatie Amigo's: bestaat uit het logistieke centrum en de Centrale Sterilisatie Afdeling (CSA).
- Locatie Sliedrecht: bestaat uit verschillende poliklinieken.

Algemene gegevens van het ASz:

- Aantal FTE's: 2408
- Aantal bedden: 515

Oppervlakten van de locaties:

Bruto vloeroppervlak m ²	
Dordrecht	93.783
Zwijndrecht	21.880
Amigo's	3.221
Sliedrecht	1.517

Cijfers van 2023 t.a.v. de scope 1, 2 en 3 emissies:

	Thema		CO ₂ equivalent in ton	%
CO₂ Scope 1 (directe CO₂-emissies)				
Aardgas voor verwarming	Brandstof & warmte	958.191 m ³	1992	35,6%
Aardgas voor productie	Brandstof & warmte	523.026 m ³	1087	19,4%
Sevofluraan	Emissies	176 kg	34,3	0,6%
Lachgas	Emissies	188 kg	49,7	0,9%
Zakelijk verkeer (benzine)	Zakelijk verkeer	6296 liter	17,8	0,3%
Goederenvervoer (diesel)	Goederenvervoer	14.176 liter	46,2	0,8%
Scope 1 Totaal			3227	
CO₂ Scope 2 en Business travel (indirecte CO₂-emissies door energieopwekking)				
Ingekochte elektriciteit	Elektriciteit	16.079.987 kWh	7.332	0%
Waarvan groene stroom uit windkracht	Elektriciteit	16.079.987 kWh	-7.332	
Warmte uit warmtenet	Brandstof & warmte	20.832 GJ	529	9,5%
Elektrische auto's laadpas (marktmix stroom)	Zakelijk verkeer	8.951 kWh	3,02	0,1%
Thuis opladen voertuigen (marktmix)	Zakelijk verkeer	13.888 kWh	4,68	0,1%
Gedeclareerde km privé auto's	Zakelijk verkeer	404.761 km	78,1	1,4%
Openbaar vervoer mix	Zakelijk verkeer	261.961 km	5,24	0,1%
Scope 2 Totaal			619	
CO₂ Scope 3 (overige indirecte CO₂-emissies)				
Openbaar vervoer mix	Woon-werk verkeer	724.670 km	14,4	29,7%
Fiets en lopen	Woon-werk verkeer	4.157.566 km	0	0%
Elektrische fiets/brommer/speedpedelec	Woon-werk verkeer	4.548.674 km	15,8	0,3%
Brommer, scooter (mengsmering)	Woon-werk verkeer	204.521 km	16,4	0,3%
Benzineauto	Woon-werk verkeer	7.178.539 km	1.464	26,2%
Hybrideauto	Woon-werk verkeer	411.073 km	56,3	1,0%
Elektrische auto	Woon-werk verkeer	1.385.724 km	95,6	1,7%
Drinkwater	Water & afvalwater	88.723 m ³	25	0,4%
Afvalwater	Water & afvalwater	1593 VE	47	0,8%
Papier met milieukeurmerk	Papier(&Grondstoffen)	20.115 kg	24,3	0,4%
Scope 3 Totaal			1759	
2023 Totaal (scope 1,2 en 3)			5591	100%

Bron: Milieubarometer ASz – CO₂-Footprint GHG-Protocol 2023.

Van de gekwantificeerde CO₂-emissies wordt de grootste uitstoot veroorzaakt door het aardgasverbruik voor verwarming, luchtbevochtiging en sterilisatie met 35%. De komende jaren willen we zo veel mogelijk af van het gas, door meer inzet op elektriciteit.

Woon-werkverkeer emissies volgen op de tweede plaats (op basis van een interne schatting) met 30%.

Voorgaande jaren

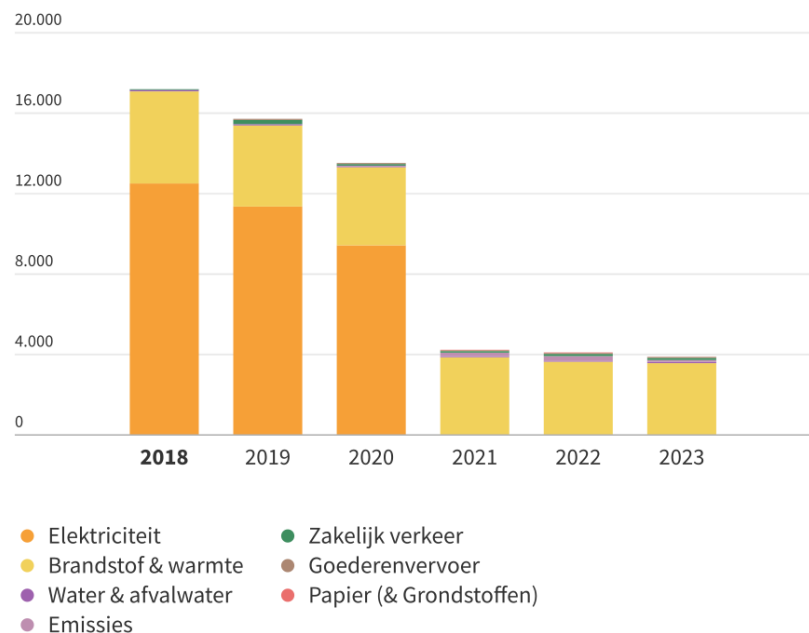
Belangrijk is om de gegevens van 2023 te vergelijken met de voorgaande jaren. In onderstaande sub paragrafen is het verloop van de verschillende energie- en afvalstromen weergegeven.

CO₂-uitstoot

In onderstaande CO₂-grafiek is de CO₂-uitstoot van het ASz weergegeven over de periode 2018-2023.

Totaalbarometer ASz

Ton CO₂

Bron: Milieubarometer (op basis van Albert Schweitzer input data). Let op: De CO₂-uitstoot door woon-werkverkeer is in 2021 voor het eerst geschat. Aangezien er geen vergelijkende cijfers zijn met de jaren daarvoor is woon-werkverkeer ook niet meegenomen in de grafiek.

Vanaf 2021 wordt elektriciteit groen ingekocht met 100% gecertificeerde groene stroom uit windkracht uit Nederland. Mede hierdoor is de CO₂-uitstoot de afgelopen vier jaar gedaald met 72%. Vanaf 2021 zijn er geen ingrijpende investeringen gedaan om de CO₂-uitstoot verder terug te dringen. Waar mogelijk zijn er wel acties gedaan voor het reduceren van de CO₂-uitstoot. Tussen 2022 en 2023 is een reductie bereikt van 6%. Dit komt omdat we anno 2023 reeds voldoen aan de CO₂-norm voor 2030. Dit betekent niet dat we wachten tot 2030. Momenteel wordt er een CO₂-routekaart opgesteld waarin aangegeven gaat worden welke investeringen de komende tijd uitgevoerd moeten worden voor verdere CO₂-reductie. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de

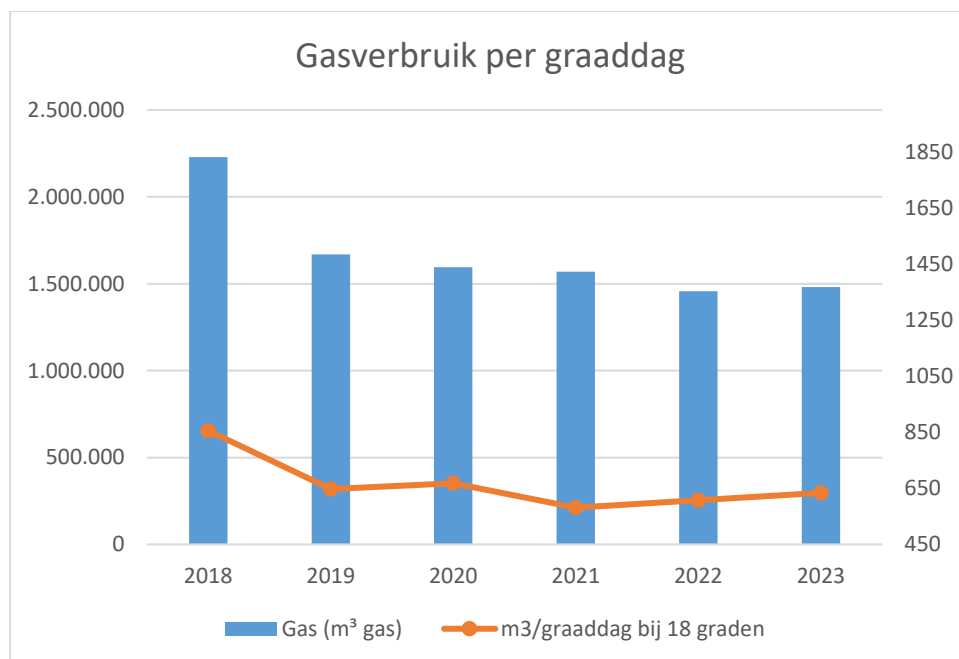
plannen uit het Strategisch HuisvestingsPlan (SHP) en het MeerJaren Onderhoudsplan (MJOP). Middels de CO₂-routekaart is het de planning dat het ASz in 2050 CO₂-neutraal is.

Gasverbruik

In onderstaande grafiek is het gasverbruik van de vier locaties weergegeven. Tussen 2018 en 2019 is een sterke daling zichtbaar. Deze daling is veroorzaakt doordat locatie Dordwijk in 2018 is aangesloten op het regionale warmtenet van HVC. Het warme water dat door HVC wordt aangeleverd wordt gebruikt voor onze centrale verwarming en het warm tapwater.

Tussen 2020 en 2021 is een daling van het gasverbruik zichtbaar. Deze daling is veroorzaakt door de afnemende productie door alle COVID-19-omstandigheden. Vanaf 2022 is de productie na COVID-19 stap voor stap opgebouwd waardoor het gasverbruik in 2023 in grote lijnen gelijk is met het verbruik in 2019.

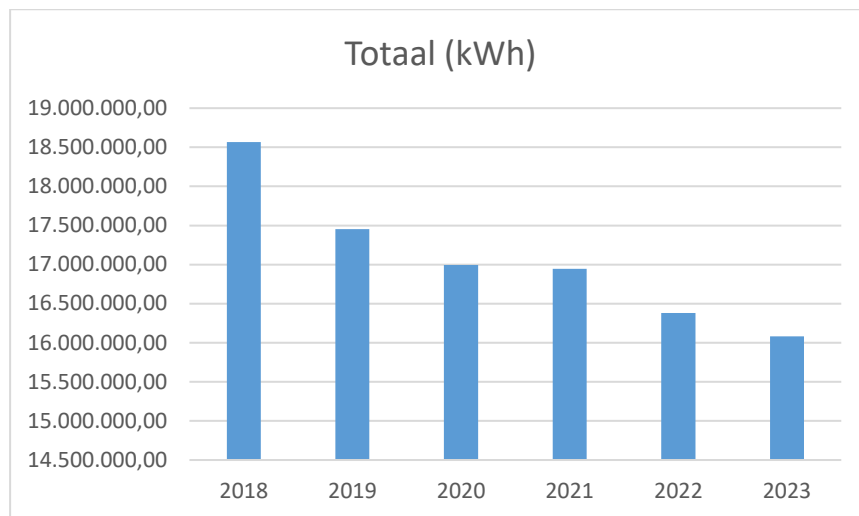
Het gasverbruik is per graaddag aangegeven. Een graaddag is een weging die uitgevoerd is op de buitentemperatuur, zodat duidelijk is hoeveel m³ gas nodig is om het verschil tussen de referentietemperatuur van 18 °C en de buitentemperatuur te overbruggen.

Bron: Joulz portal ASz.

Elektriciteitsverbruik

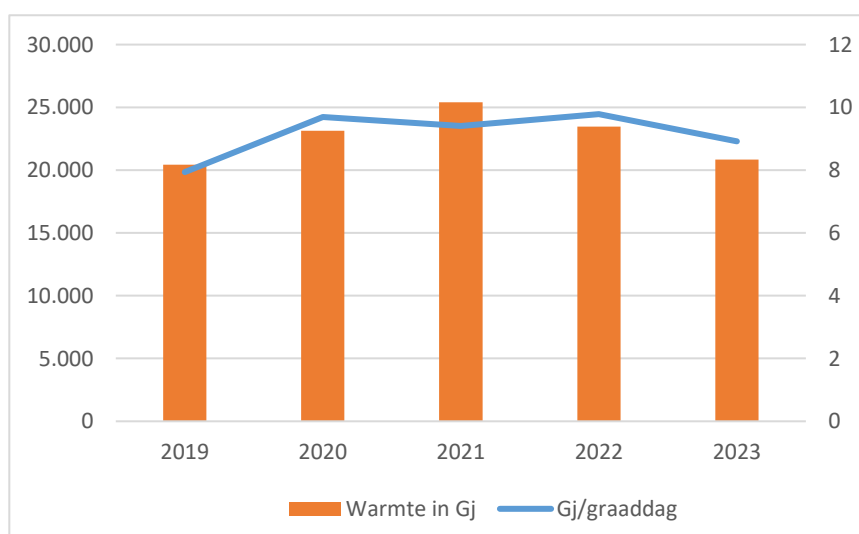
Het elektriciteitsverbruik is in onderstaande grafiek weergegeven. In de afgelopen jaren is een dalende trend zichtbaar. Tussen 2018 en 2019 is een sterke reductie gerealiseerd. Dit komt door het afstoten van locatie Amstelwijck. In 2019 is de oude locatie van Sliedrecht afgestoten. In de periode 2020 tot en met 2023 zijn energiebesparende maatregelen uitgevoerd. Zoals het aanpassen van de instellingen van de verlichting, gebruik van ledtechnologie voor de verlichting en het aanpassen van de instellingen van installaties. Dat is positief, alle inspanningen die zijn gedaan voor het besparen van elektriciteit worden direct zichtbaar.

Bron: Joulz Portal ASz.

Warmte

Sinds november 2018 is de locatie Dordrecht aangesloten op het warmtenet van HVC. De toepassing van warmte levert een grote bijdrage de reductie van CO₂-uitstoot.

Bron: Facturen HVC.

In 2023 heeft het ASz hiermee 774.325 m³ equivalenten aardgas vermeden.

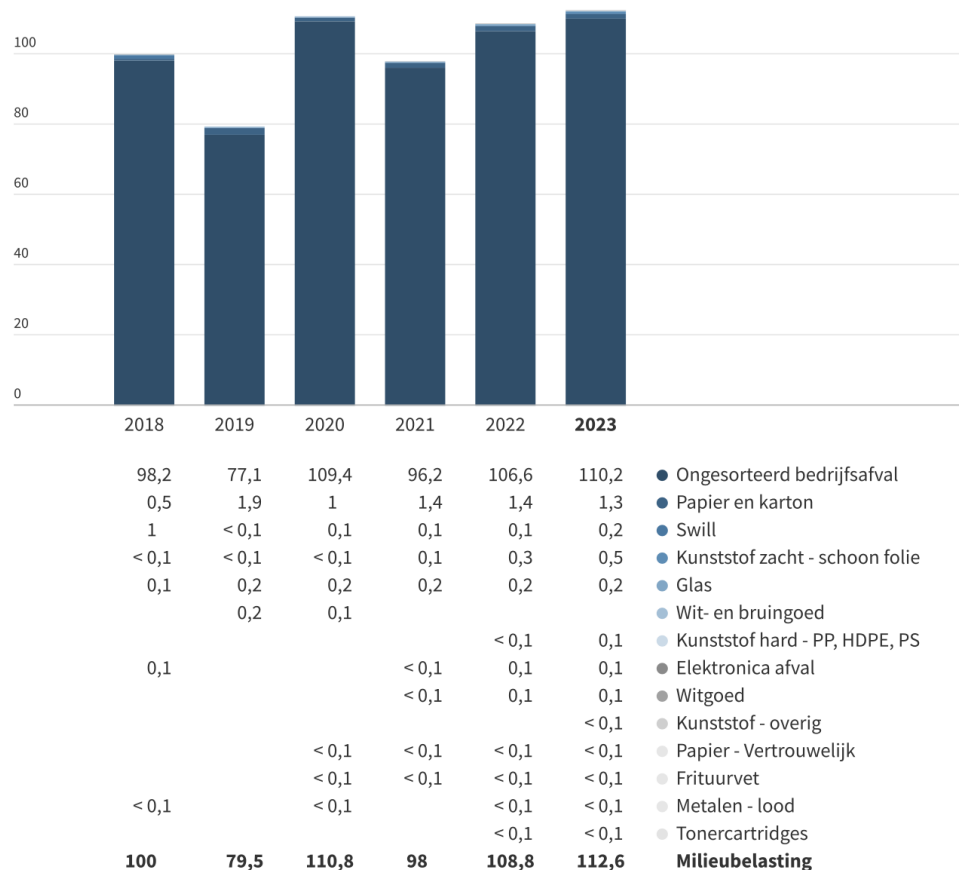

Bedrijfsafval

In onderstaande grafiek is de samenstelling van het bedrijfsafval weergegeven. Als referentiejaar is 2018 vastgesteld. In 2019 is een daling zichtbaar ten opzichte van het referentiejaar. In 2020 is het bedrijfsafval gestegen met ruim 30% ten opzichte van 2019. De oorzaak hiervan zijn de COVID-19-omstandigheden. In 2021 lag de productie lager en vanaf 2022 is het bedrijfsafval alleen maar toegenomen. Een groot punt van zorg is het ongesorteerd bedrijfsafval. Dit is bij verre het grootste onderdeel van het bedrijfsafval. Ondanks alle inspanningen om het afval te scheiden, bijvoorbeeld aparte containers voor papier, restafval, gft en plastic, is het aandeel ongesorteerd bedrijfsafval in 2023 het hoogst ten opzichte van alle gemeten jaren vanaf 2018. Dit is in 2023 omstreeks 732.000 kg. Als ziekenhuis moeten we bewuster omgaan met de afvalstromen. Iedere medewerker van het ASz dient hieraan een bijdrage te leveren.

Totaalbarometer ASz

% t.o.v. 2018

Bron: Milieubarometer.

In de onderstaande tabel staat de totale hoeveelheid restafval in kg en de stromen die we aanbieden ter recycling. Wat positief is dat er een stijging te zien is in het aandeel wat er ingezameld wordt als recycling er is een lichte stijging te zien van 3.2%.

Afvalsoort	2022		2023		% toe / afname 2022 vs 2023
	Gewicht (KG)	Gewicht (%)	Gewicht (KG)	Gewicht (%)	
Totaal kg aangeboden afval	887.232	100,0%	1.019.191	100,0%	
Totaal restafval	655.620	73,9%	731.890	71,8%	-2,1%
Totaal recycling	117.181	13,2%	167.547	16,4%	3,2%

Bron: Portal Prezero.

Wat scheiden we al:

Een paar voorbeelden van nieuwe activiteiten van afdelingen binnen het ASz:

- De operatieafdeling en de CSA scheiden het non-woven inpakmateriaal van de instrumenten sets in 2023 was dit 4380 kg.
- Dagbehandeling oncologie en de hartkatheterisatiekamer: scheiden plastic verpakkingen
- Radiologie en polikliniek Chirurgie: scheiden papier van onderzoektafels. Bij de poli Chirurgie wordt 30 km papier per jaar gebruikt.

Hoe voorkomen we afval:

Er is nog een belangrijke stap voordat we ons afval scheiden. Het begint al bij "refuse" oftewel het weigeren van dingen die we niet echt nodig hebben. Door bewust te kijken naar alles wat je gebruikt of door te kiezen voor producten met minder verpakkingen of die langer meegaan. Op deze manier verminderen we de hoeveelheid afval. Enkele voorbeelden die we als ASz doen zijn:

- OK-pakken worden sinds kort niet meer per stuk verpakt, maar in folie geleverd. Dit scheelt zes voetbalvelden vol folie per jaar.
- Disposable koffiebekers vervangen door eigen mokken.

Volgens het R-laddermodel(circulariteitsstrategieën) is het het meest duurzaam om bepaalde producten niet meer te gebruiken (refuse) en/of het gebruik te verminderen door er zuinig mee om te gaan (reduce). Hierbij zoeken wij met name naar duurzame oplossingen in de aanschaffase en in de gebruiksfase. Als 'reduce' niet mogelijk is, is het duurzamer om de levensduur van het product en de onderdelen zo veel mogelijk te verlengen door hergebruik en reparatie (reuse). Onderaan op de circulariteitsladder (wat bespaart de minste grondstoffen) wordt gekeken of producten anders verwerkt kunnen worden (recycle) of verbrandt moeten worden, waarbij in ieder geval energie teruggewonnen kan worden (recover). In vergelijking met 'reuse' en 'refuse' worden bij recycling minder grondstoffen bespaard (het verwerken en hergebruiken van materialen), en daarom staat recycling dus lager op de circulariteitsladder.

Bron: Shutterstock.

Vergelijking afvalstroom met andere ziekenhuizen

In onderstaande tabel is een vergelijking opgenomen over de afvalstroom in het ASz en het gemiddelde van andere ziekenhuizen in Nederland. Over de gehele lijn heen is de conclusie dat het ASz onderpresteert ten opzichte van andere ziekenhuizen. Op het gebied van afval hebben we als ASz veel te doen. Het betekent ook dat we ons gedrag moeten aanpassen. We moeten met elkaar circulair gaan nadenken en dat betekent dat we bewust moeten worden van het afval scheiden. Hiervoor dienen ook de juiste randvoorwaarden beschikbaar gesteld te worden.

	ASz 2018	ASz 2023	Gem. ziekenhuis
% Afvalscheiding	25,6	27,6	41,2
% Ongesorteerd bedrijfsafval	83,1	81,4	61,3
% Papierafval	2,5	8,76	13,4

Bron: Milieubarometer.

We zien een toename van de totale hoeveelheid afval. Uit de gegevens van onze afvalverwerker is ook zichtbaar het percentage gerecycled afval toeneemt. Aan de andere kant blijft het noodzakelijk actie te blijven ondernemen voor reduceren van de afvalstromen. Voor de komende jaren zal een plan voor afvalreductie en circulariteit opgesteld moeten worden.

Wat zijn de plannen voor 2024 en verder?

Ons doel is om in het najaar van 2024 over te gaan van de certificering Milieu Thermometer Brons naar Milieu Thermometer Zilver. De voorbereidingen daartoe zijn in volle gang. Als we over kunnen gaan van brons naar zilver, geeft dat aan dat we als ASz op de goede weg zijn.

Verder heeft de werkgroep Duurzaamheid de volgende doelen opgesteld voor 2024 en verder:

- Duurzaam voedingsbeleid
- Voedselverspilling terugbrengen
- Verdere ontwikkeling en aansturing van de green teams
- Duurzaamheid onderdeel laten worden van opleidingen en coschappen
- Gas besparen door inzet van alternatieve technologieën
- Onderzoeken van mogelijkheden op het gebied van eigen elektriciteitsopwekking middels zonnepanelen
- Vergroenen van de auto's logistiek
- Bij het inkopen meer focus op duurzaamheid
- Overgang van disposable naar re-usable, waar mogelijk
- Reduceren van verpakkingsmateriaal
- Reduceren van weggooien medicijnen
- Circulair bouwen
- Reductie van vervoersbewegingen
- Toename van zorg op afstand

In 2024 en de komende jaren zal stap voor stap gewerkt worden aan deze doelen. De focus hierbij is om het op een realistische en praktische manier vorm te geven.

